

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Θ. ΚΥΡΟΥ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟ ΣΩΜΑ
ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΥ-ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΕΡΡΩΝ ΝΙΚΟΥ ΤΣΑΒΕΛΑ
ΑΠΟ ΜΙΑ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ
ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΥ ΚΩΝ. ΖΑΜΠΟΥΝΗ
(ΚΑΠΕΤΑΝ ΝΤΑΛΙΑΝΗ) ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΝΑΙΑ ΤΗΣ
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΣΑΒΕΛΑ)

Στον Μακεδονικό Αγώνα (1904-1908) η κομώπολη της Αρναίας (τότε Λιαρίγκοβη) πρόσφερε 30 περίπου Αγωνιστές-Μακεδονομάχους, ένοπλους και άοπλους¹. Ένας από αυτούς ήταν και ο Κωνσταντίνος Χριστοδούλου Ζαμπούνης με το ψευδώνυμο Καπετάν Νταλιάνης, που γεννήθηκε το 1884. Στην αρχή του Αγώνα ανέλαβε υπηρεσία συνδέσμου μεταξύ των ανταρτικών Σωμάτων. Το 1906 κατατάχθηκε στο Σώμα του οπλαρχηγού Γεωργίου Γιαγλή, από την Ιερισσό της Χαλκιδικής, όπου με τις συνεχείς συμπλοκές με Τούρκους και Βουλγάρους κομιτατζήδες στα Κερδύλλια και στην περιοχή Νιγρίτας, ως τον Φεβρουάριο του 1907, αναδείχθηκε ένας από τους γενναίότερους πολεμιστές με ακτινοβολία σ' όλη την περιοχή. Για τη μεγάλη του δράση ονομάστηκε καπετάνιος.

Τις παραπάνω πληροφορίες είχα από τις μέχρι πριν από λίγα χρόνια έρευνές μου για τη δράση του στον Μακεδονικό Αγώνα. Όμως το

1. Για τους Μακεδονομάχους της Αρναίας βλέπε ενδεικτικά: Αγγέλου Κ. Ανεστοπούλου, *Ο Μακεδονικός Αγών 1903-1908 και η συμβολή των κατοίκων εις την Απελευθέρωσιν της Μακεδονίας*, τόμ. Β', Θεσσαλονίκη 1969, σσ. 290-295, και Δημ. Θ. Κύρου, 1. «Όσοι προκινδύνευσαν άοπλοι στη Χαλκιδική στον Μακεδονικό Αγώνα», *Μακεδονική Ζωή*, τχ. 204/Μάϊος 1983, σσ. 32-33, 2. «Οι Μακεδονομάχοι της Αρναίας», *Αρναία*, τχ. 17/Οκτ.-Δεκ. 1992, σσ. 6-7, 3. «Ο Μακεδονικός Αγώνας και η Χαλκιδική», *Χρονικά της Χαλκιδικής*, τχ. 48-49, Θεσσαλονίκη 2003, σσ. 259-263, και 4. *Ο Αγαπητός Γεωργίου Πιτούλας, Μακεδονομάχος (1904-1908), Πολεμιστής στους μετέπειτα πολέμους (1912-1941) και Αντιστασιακός (1941-1944) και η κυρά-Χαρίκλεια Τρικκαλιώτη-Δημητρακούδη, Καλλιτέχνηδα Υφάντρια-Φίλη της Παράδοσης* (Βίος, Δράση και Αρχεία), Αρναία 2019, σσ. 13-132

καλοκαίρι του 2019 είχα την τύχη και τη χαρά να δοθούν στα χέρια μου από τον εγγονό του Δημήτρη Γεωργίου Ζαμπούνη ένδεκα Έγγραφα του Αρχείου του Μακεδονομάχου παππού του. Ένα από τα Έγγραφα αυτά είναι μία «Υπεύθυνος Δήλωσις» του Κων. Ζαμπούνη γραμμένη το 1929, πριν από 90 χρόνια.

Η Δήλωση αυτή είναι σημαντική, διότι παρέχονται άγνωστες μέχρι τώρα πληροφορίες για τη δράση του στον Μακεδονικό Αγώνα ως μέλος του ανταρτικού Σώματος του οπλαρχηγού Νίκου Τσαβέλα.

Συγκεκριμένα δηλώνει ότι υπηρέτησε ως υπαρχηγός πρωτοπαλλήκαρο στο 14μελές ανταρτικό Σώμα του Οπλαρχηγού της περιφέρειας Σερρών Νίκου Τζαβέλα από τον Μάρτιο του 1907 ως τον Ιούλιο του 1908 και καταγράφει (με τα ονοματεπώνυμά τους και την καταγωγή τους) τους συναγωνιστές του, που ζούσαν τότε, σημειώνοντας στο τέλος, ότι οι υπόλοιποι σκοτώθηκαν, πέθαναν ή είναι άγνωστης διαμονής και ότι έχασε το πρωτότυπο Πιστοποιητικό του της δράσης του κατά τον Μακεδονικό Αγώνα του οπλαρχηγού του Νίκου Τζαβέλα.

Αυτούσιο το Έγγραφο (βλ. και εικόνα) έχει ως εξής:

«Υπεύθυνος Δήλωσις

Ο υποφαινόμενος Κωνσταντίνος Χριστοδούλου² Νταλιάνη³ ή Ζαμπούνης, κάτοικος Αρναίας⁴, εν γνώσει των συνεπειών του Νόμου περί ψευδούς δηλώσεως δηλώ υπευθύνως συνωδά τη υπ' αριθμ. 395/178699 εγκυκλίω Υπουργείου Στρατιωτικών, ότι υπηρέτησα ως υπαρχηγός πρωτοπαλλήκαρον κατά τον Μακεδονικόν Αγώνα μετά των εκ 14 ανδρών ανταρτικού Σώματος του εν Γαλλία φονευθέντος εν έτει 1915⁵ Οπλαρχηγού περιφερείας Σερρών Νίκου Τσαβέλα⁶ κατα-

2. Ο Χρήστος Νεράντζης, *Ο Μακεδονικός Αγώνας 1904-1908*, Θεσσαλονίκη 1984, τόμ. Β, σ. 703, τον καταγράφει (όνομα και πατρώνυμο) Κώστας Χρήστου.

3. Το ψευδώνυμο Νταλιάνης προέρχεται από την τουρκική λέξη *dalyan*=ιχθυοτροφείο, νταλιάνι. Το νταλιάνι, ήταν ένας χώρος στην άκρη ποταμού ή λίμνης ή θάλασσας, όπου ο ιδιοκτήτης (ενοικιαστής;) του χώρου «οδηγούσε» τα ψάρια τρομάζοντάς τα σε ένα αυτοσχέδιο κλουβί, το οποίο έκλεινε, όταν γέμιζε, και το μετέφερε στη στεριά πουλώντας στη συνέχεια τα ψάρια. Η οικογένεια του Μακεδονομάχου Κ. Ζαμπούνη κατόγταν από το χωριό Μασλάρ (βλ. σημ. 9) και είχε νταλιάνι στη λίμνη Βόλβη

4. Η Κοινότητα Λιαρίγκοβης μετονομάσθηκε το 1928 σε Κοινότητα Αρναίας με τη συγχώνευση των ονομάτων δύο αρχαίων πόλεων της περιοχής, των Αρνών και της Αυγαίας (Αρν+αία=Αρναία) από την Επιτροπή μετονομασίας.

5. Το 1915 ήταν ο δεύτερος χρόνος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Σερβία, Βέλγιο, Ιταλία, Ελλάδα, Η.Π.Α. και Ιαπωνία κατά Γερμανίας, Αυστρίας, Βουλγαρίας και Τουρκίας). Ποιός ο λόγος της παρουσίας του Ν. Τζαβέλα στη Γαλλία; Μήπως εντάχθηκε στον Γαλλικό Στρατό και σκοτώθηκε πολεμώντας;

6. Αλλού γράφεται Τζαβέλας. Το 1905 έφθασε βοηθητικά στα ορεινά ανταρτικά σώματα της Νιγρίτας ως αρχηγός Σώματος με 15 άνδρες. Η περιοχή δράσης του ήταν η περιοχή Νιγρίτας - Αμαριπίκ - Καστανοχώρι - Σάϊτα - Λαγκάδι - Κουρί - Άνω και

γομένου εκ Στενιμάχου (Βουλγαρίας)⁷ από του μηνός Μαρτίου έτους 1907 μέχρι του μηνός Ιουλίου έτους 1908, χρονολογίας ανακηρύξεως του Τουρκικού Συντάγματος⁸, μετά των εν ζωή ευρισκομένων σήμερα οπλιτών του ιδίου σώματος 1) Ιωάννου Καρακώστα καταγομένου εκ του χωριού Μασλάρ⁹, κατοίκου ωσαύτως περιφερείας Λαγκαδά 2) Βασιλείου Παγοντζίκου¹⁰ καταγομένου εκ του χωριού Χούμκου¹¹ κατοίκου επίσης περιφερείας Νιγρίτης 3) Χρίστου Θήτα, Σαρακατσάνου σκηνίτου¹² κατοίκου του χωριού Μουνούχι¹³ περιφερείας Νιγρίτης 4ον) Βασιλείου Σταύρου Μαλλιαρίδου, αγγελιοφόρου του σώματος καταγομένου εκ του χωριού Μασλάρ περιφερείας Λαγκαδά κατοίκου ωσαύτως 5ον) Αναστασίου Πέτρου αγγελιοφόρου καταγομένου εκ του χωριού Στεφανινών¹⁴ περιφερείας Λαγκαδά, κατοίκου Στεφανινών, των λοιπών φονευθέντων εν συμπλοκαίς μετά του Τουρκικού Στρατού και κομιτατζήδων και αποβιωσάντων και αγνώστου διαμονής¹⁵, και ότι απώλεσα το πρωτότυπον πιστοποιητικόν μου της κατά τον Μακεδονικόν Αγώνα δράσεώς μου του ανωτέρω οπλαρχηγού μου Νίκου Τσαβέλα.

Εν Αρναία τη 4 Νοεμβρίου 1929

Ο υπευθύνως δηλών¹⁶».

Κάτω Κρούσοβα - Κερδύλλια - Αηδονοχώρι και Στεφανινά. Το Σώμα του έδωσε πολλές μάχες εναντίον Τούρκων και κομιτατζήδων. Μετά την ανακήρυξη του τουρκικού Συντάγματος έφυγε από την περιοχή δράσης του (βλ. Αγγέλου Κ. Ανεστοπούλου, ό.π., σσ. 373-374).

7. Η Στενήμαχος είναι η παλιά ονομασία τής σημερινής πόλης Ασένοβγκραντ της Βουλγαρίας με ακμάζον άλλοτε το ελληνικό στοιχείο.

8. Πρόκειται για την επαναφορά του Τουρκικού Συντάγματος του 1876 ύστερα από απαίτηση του κινήματος των Εθνικιστών Νεοτούρκων της Θεσσαλονίκης στις 11 Ιουλίου του 1908. Το κίνημα των Νεοτούρκων του 1908 έδωσε ελπίδες σε όλους τους υπόδουλους στην οθωμανική αυτοκρατορία λαούς ότι εγκαινιάζοταν μια περίοδος φιλελευθερισμού και ισονομίας, αλλά οι ελπίδες τους γρήγορα διαψεύστηκαν (βλ. *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμ. ΙΔ', σσ. 225 και 256).

9. Το χωριό Μασλάρ είναι η σημερινή Αρέθουσα του Νομού Θεσσαλονίκης.

10. Ο Χρήστος Νεράντζης στο βιβλίο του (βλ. σημ. 2) τον καταγράφει με το επώνυμο Παγοντζής (σ. 445).

11. Το χωριό Χούμκος είναι το σημερινό Χουμνικό του Νομού Σερρών.

12. Σκηνίτης (εδώ) είναι ο νομάς, δηλ. αυτός που βόσκει κοπάδι ζώων (π.χ. γιδοπρόβατα) περιπλανώμενος από τόπο σε τόπο για βοσκή του.

13. Το Μουνούχι είναι η σημερινή Μαυροθάλασσα του Νομού Σερρών.

14. Τα Στεφανινά είναι χωριό του Νομού Θεσσαλονίκης.

15. Ένας από τους μη αναφερόμενους στη Δήλωση Ζαμπούνη αγωνιστές στο Σώμα Τζαβέλα ήταν ο Μιχαήλ Σκεφαλές από τη Νιγρίτα, ο οποίος μετά την ανακήρυξη του Τουρκικού Συντάγματος συνελήφθη από τους Τούρκους ως πρώην αγωνιστής και οδηγήθηκε δέσμιος στις Σέρρες. Στο δρόμο όμως πυροβολήθηκε πισώπλατα δολοφονικά και σκοτώθηκε (βλ. Αγγέλου Κ. Ανεστοπούλου, ό.π., σ. 374).

16. Το Έγγραφο είναι ανυπόγραφο.



Ο Κωνσταντίνος Ζαμπούνης με τα παλληκάρια του το 1912
(δεύτερος από αριστερά).

DIMITRIOS TH. KYROY

INFORMATION ABOUT THE GUERRILLA CORPS
OF THE FIGHTER OF THE MACEDONIAN
STRUGGLE-CHIEFTAIN OF THE SERRES REGION
NIKOS TSAVELAS FROM A SOLEMN DECLARATION
OF THE MACEDONIAN FIGHTER KON. ZAMBOUNIS
(CAPTAIN DALIANIS) FROM ARNAIA, HALKIDIKI
(MEMBER OF THE TSAVELAS' CORPS)

Abstract

During the Macedonian Struggle (1904-1908), the town of Arnaia in Halkidiki offered about 30 Macedonian fighters, armed and unarmed. One of them was Konstantinos Christodoulou Zambounis with the pseudonym Captain Dalianis, who served as deputy chief of staff in the 14-member guerrilla corps of the chief of the Serres region, Nikos Tzavelas, from March 1907 to July 1908. The paper presents one of the documents in his archive, a "Solemn Declaration", written in 1929. This document is important because it provides information about his activities as a member of the guerrilla corps of N. Tsavelas as well as the names and origins of all his fellow fighters.